

Monumentnummer*: 512682

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 10 februari 2003
Kadaster deel/nr 82774/173

Woonplaats* **Franeker** *Gemeente** **Waadhoeke** *Provincie** **Fryslân**

Kadastrale gemeente* **Franeker** *Sectie** **XX** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **13**

Omschrijving**

Inleiding

De (voormalige) LANDBOUWSCHUUR hoort bij het complex van het Psychiatrisch Ziekenhuis te Franeker, dat begin jaren '30 als buitenafdeling van het reeds bestaande Gesticht binnen de stadsgracht werd gerealiseerd. De landbouwschuur werd gebouwd als: "Schuur met werk- en bergruimten en varkenshokken". Dit is de omschrijving van het gebouw op de bouwtekening uit 1932 van de hand van de ontwerper, gemeentearchitect M.B. van Dorth. De behoefte aan een werkruimte op het terrein van het ziekenhuis paste binnen de nieuwe opvattingen over de zorg van geestelijk zieke patiënten, die al vanaf de laatste decennia van de vorige eeuw veel veranderingen in de gezondheidszorg hadden veroorzaakt. Gedacht werd dat de zogenaamde "arbeidstherapie" het genezingsproces zou bevorderen. De patiënten moest niet meer op een kamer worden opgesloten, maar zij moesten ook actief zijn en arbeid werd gezien als onderdeel van hun therapie-activiteiten. De schuur ligt ten westen van het terrein, ten noorden van de Harlingerweg en tegenwoordig buiten het huidige ziekenhuis-terrein, op een vrij geïsoleerde open plek. De voorgevel is naar het oosten gericht. Ten zuiden van de schuur bevindt zich de theekoepel. De schuur is gebouwd in een bouwstijl waarbij elementen van de Amsterdamse School en van de Interbellum-architectuur zijn toegepast. Het grote rieten dak en het gebruikte bouwmaterialen passen bij het landschap van het Friese platteland en bij de functie van het gebouw. De schuur is nu eigendom van de gemeente, heeft niet meer de oorspronkelijke functie en wordt aan derden verhuurd.

Het INTERIEUR is volledig gewijzigd en komt niet in aanmerking voor bescherming.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De schuur heeft een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een rieten schilddak met wolfseind en rietvorsten op de nok. De schuur is één bouwlaag hoog en heeft een hoge zolderruimte onder het grote rieten dak. De voor de gevels gebruikte bouwmaterialen zijn baksteen en hout. De gevels zijn tot de onderdorpel van de vensterpartijen in bruine bakstenen opgetrokken. De lintvoegen zijn verdiept, de stootvoegen opgevuld. Vanaf deze hoogte zijn de bakstenen tot onder het rieten dak beschoten met gepotdekselde houten delen.

De voorgevel en de achtergevel zijn gelijk. In het midden bevindt zich een brede houten inrijdeur, waaraan links en rechts twee vensterstroken zijn toegevoegd, in de vorm van horizontale zijlichten. De stroken zijn vijfdelig en ieder deelvenster bestaat uit drie lichten. Rechts zijn drie van de vijf vensters draaivensters. In de top, onder het wolfseind van het rieten dak, is een strook van vier horizontaal gelegen kruisvensters geplaatst. De twee middelste zijn valvensters.

De zuid- en noordgevel zijn in bakstenen opgetrokken tot aan de onderdorpel van de horizontale vensterpartijen en voorzien van een driedelig venster met een drieruitsvenster, waarvan één een draaivenster is. Dit venster is half op de bakstenen muur geplaatst, half tegen de houten delen. Rechts ervan, onder het doorgetrokken rieten dak, is een horizontale vensterpartij, die bestaat uit twee rijen ramen met kruisroedeverdeling. De bovenste rij bestaat uit valvensters. Boven dit doorgetrokken dakdeel bevindt zich een lage dakkapel met een vensterpartij van zes lage, horizontaal gelegen drieruitsvensters. Rechts hiervan is een houten inrijdeur met ernaast, deels op de houten delen, een horizontale vensterpartij. Deze bestaat uit acht horizontaal gelegen zesruitsvensters, waarvan vijf draairamen.

Waardering

De landbouwschuur, horend bij het complex van het Psychiatrisch Ziekenhuis Franeker aan de Burgemeester J. Dijkstraweg te Franeker, is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een culturele en maatschappelijke ontwikkeling;
- als bijzondere uitdrukking van de ontwikkelingen die al vanaf de laatste decennia voor de eeuwwisseling binnen de gezondheidszorg hebben plaatsvonden, in het bijzonder met betrekking tot de zorg voor geestelijk zieken;
- voor de geschiedenis van de architectuur;
- voor het oeuvre van de architect;
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek;
- vanwege de esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch en architectuurhistorisch van nationaal belang is;
- vanwege de situering, verbonden met de hierboven genoemde veranderde opvattingen over de zorg voor geestelijk zieken;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- in relatie tot de structurele gaafheid van het complex en de landschappelijke omgeving;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de oorspronkelijk zeldzame functie.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Landbouwschuur